Deze factsheet is geschreven door LFJ van der Velden en L Hingstman van het NIVEL in opdracht van de provincie Overijssel. De gegevens mogen met bronvermelding worden gebruikt.

Versie 3.1

Huisartsen in Overijssel: 2000-2015

12 oktober 2006

Samenvatting en conclusies

In de periode tussen 2000 en 2005 is het aantal huisartsen in Overijssel iets sneller gegroeid dan het aantal inwoners. Voor de periode 2005-2010 kan bij verder min of meer gelijkblijvende omstandigheden zelfs een nog wat sterkere groei van het aantal huisartsen verwacht worden. Dat komt vooral doordat de instroom in de huisartsenopleiding in de afgelopen jaren sterk is uitgebreid. Voor de periode 2010-2015 kan vervolgens een stabilisering verwacht worden. In die periode zal de uitstroom namelijk wat extra toenemen, terwijl de instroom dan waarschijnlijk niet verder zal toenemen.
Of het aantal huisartsen op dit moment voldoende is om de zorgvraag te beantwoorden is of voldoende zal zijn om de zorgvraag in 2010 of 2015 te beantwoorden, blijft verder lastig om te vast te stellen. Op dit moment is het aantal huisartsen in Overijssel relatief iets kleiner dan landelijk, namelijk 4%. In 2010 en 2015 zal het daarentegen vrijwel gelijk zijn aan de landelijke verhouding tussen het aantal inwoners en het aantal huisartsen. Maar als mensen in de toekomst vaker een beroep gaan doen op de huisarts, dan zal er landelijk toch een krapte gevoeld gaan worden en dus ook in de provincie Overijssel. Binnen de provincie kunnen ook nog eventuele lokale aansluitingsproblemen bestaan.

Inleiding

In het kader van een toekomstverkenning van het eerstelijnszorgaanbod in de provincie Overijssel, is gekeken naar de ontwikkeling in het aantal huisartsen en het aantal FTE van huisartsen in deze provincie in de periode 2000-2005. Daarbij is de leeftijd en geslachtsspecifieke in- en uitstroom in kaart gebracht. Op basis daarvan is een verwachting geformuleerd over de in- en uitstroom die in de periode 2005-2010 en 2010-2015 verwacht mag worden. Het aanbod van huisartsen is daarbij afgezet tegen het aantal inwoners en dit is vergeleken met landelijke cijfers.

Ontwikkeling aansluiting vraag en aanbod tussen 2000 en 2010

Het aantal huisartsen in Overijssel is tussen 2000 en 2005 met 9,6% gegroeid van 490 naar 537 (zie tabel 3). Het aantal FTE van huisartsen is tegelijkertijd met “maar” 4,4% gegroeid (zie tabel 6). Het aantal inwoners in de provincie is in deze periode met 3,0% toegenomen (zie tabel 2). Deze groeicijfers zijn vrijwel gelijk aan de landelijke ontwikkelingen. Het een en ander betekent dat het aantal inwoners per FTE huisarts in de provincie Overijssel is gedaald van 2.489 naar 2.454, terwijl er landelijk sprake was van een daling van 2.388 naar 2.356 (zie tabel 1 en figuur 1). Zowel in 2000 als in 2005 waren er in Overijssel dus ongeveer 4% minder huisartsen dan landelijk. Ten opzichte van de voormalige COTG-norm van 2.350 inwoners per fulltime huisarts, is de situatie in Overijssel wel relatief verbeterd: in 2000 zouden er volgens die norm 5,9% te weinig huisartsen zijn en in 2005 4,4%.
Gelet op de huidige leeftijds- en geslachtsopbouw van de huisartsen in Overijssel, lijkt het aannemelijk dat de uitstroom zal gaan stijgen van ongeveer 75-80 per 5 jaar in de afgelopen jaren naar ongeveer 100 tot 115 in de periode 2005-2010. De vervangingsvraag zal dus duidelijk gaan toenemen.
Gelet op de hogere aantallen huisartsen die momenteel worden opgeleid, mag verwacht worden dat de instroom in de provincie Overijssel eveneens zal toenemen. Als het aandeel van nieuwe huisartsen dat voor Overijssel als vestigingsprovincie kiest gelijk blijft aan hetgeen in de afgelopen 5 jaar is gerealiseerd, dan zal de instroom gaan stijgen van 122 in de periode 2000-2005 naar 163 in de periode 2005-2010. De instroom zal dus wellicht met zo’n 33% toenemen.
Als de bovenstaande in- en uitstroom gerealiseerd wordt, dan zal het aantal inwoners per FTE in Overijssel op 2.320 uitkomen in het jaar 2010. Dan zou de oude COTG-norm van 2.350 inwoners per

FTE huisarts dus alsnog gehaald worden. Landelijk zal overigens waarschijnlijk ook een verhouding van ongeveer 1 FTE op 2.320 inwoners gehaald gaan worden in 2010.

Ontwikkeling aansluiting vraag en aanbod tussen 2010 en 2015
Als de in- en uitstroompatronen relatief gelijk blijven, dan mag voor de periode 2010-2015 nog een lichte daling van het aantal inwoners per FTE verwacht worden. In 2015 zou het gaan om 2291 inwoners per FTE huisarts.

Kanttekeningen
Bij deze uitkomsten moeten drie kanttekeningen gemaakt worden. Op de eerste plaats moet gemeld worden dat de voormalige COTG-norm is ontwikkeld om aan te geven bij welk aantal patiënten een huisarts in staat moet zijn om een "volledig" inkomen te verwerven. Het is dus eerder een inkomensnorm dan een zorgvraagnorm. Op de tweede plaats moet aangetekend worden dat geen rekening is gehouden met de samenstelling van de bevolking in de provincie Overijssel. Bekend is dat de opbouw naar leeftijd, sociale status, etniciteit en stedelijkheid, invloed heeft op de omvang van de zorgvraag per inwoner. Voor het jaar 2001 is in een studie naar de aansluiting tussen vraag en aanbod voor de voormalige Districts Huisartsen Verenigingen (DHV's) Zwolle/Flevoland en Twente gebleken dat er per hoofd van de bevolking een ongeveer 3% lagere contactfrequentie verwacht mag worden dan het landelijk gemiddelde (zie Kenens, Van der Velden & Hingstman, Vraag- en aanbod ontwikkelingen in de huisartsenzorg in de 23 Districts Huisartsen Verenigingen, NIVEL, 2003). Dit compenseert grotendeels het 4% hogere aantal inwoners per FTE huisarts. Op de derde plaats moet aangetekend worden dat er voor Overijssel als geheel weliswaar een redelijk met de landelijke situatie overeenkomend aanbod aan huisartsen is, maar dat er tegelijkertijd sprake kan zijn van lokale aansluitingsproblemen.

Leeftijd en geslachtsspecifieke in- en uitstroom tussen 2000 en 2005
Tussen het jaar 2000 en 2005 is het aantal actieve huisartsen in Overijssel toegenomen van 490 naar 537, oftewel een toename met 47 huisartsen. De instroom bedroeg daarbij 122 huisartsen en de uitstroom bedroeg 75 huisartsen.
De relatieve omvang van de uitstroom in de periode 2000-2005 was15%, met voor de mannen een uitstroom van 16% en voor de vrouwen een uitstroom van 12% (zie tabel 9).

Leeftijd en geslachtsspecifieke in- en uitstroom tussen 2005 en 2010
Op 1-1-2005 waren er 537 huisartsen actief in de provincie Overijssel. Als de in- en uitstroom relatief zo blijft als in de afgelopen 5 jaar, dan zal het aantal huisartsen in 2010 gegroeid zijn naar 597 huisartsen.
Voor wat betreft de instroom is daarbij rekening gehouden met een stijging met 33% van 122 nieuwe huisartsen naar 163 in 5 jaar. Dat komt overeen met de stijging die landelijk is te verwachten in het aantal huisartsen dat de opleiding zal gaan afronden.
Voor de periode 2005-2010 zal de uitstroom op 103 huisartsen uitkomen, als de leeftijds- en geslachtspecifieke uitstroomkansen van de periode 2000-2005 ook in de komende periode gaan optreden. Daarbij geldt overigens dat er dankzij de hogere leeftijd en het hogere aandeel vrouwen bij de huisartsen in 2005 in vergelijking met die van 2000, er voor de gehele groep een duidelijk hoger uitstroompercentage is te verwachten, namelijk 19% in plaats van 15% (zie tabel 10).

Leeftijd en geslachtsspecifieke in- en uitstroom tussen 2010 en 2015
Op 1-1-2010 zijn er waarschijnlijk 5597 huisartsen actief in de provincie Overijssel. Als de in- en uitstroom in de periode 2010-2015 wederom zo blijft als in de periode 2000-2005, dan zal het aantal huisartsen in 2010 gegroeid zijn naar 629 huisartsen.
Voor wat betreft de instroom is daarbij dus rekening gehouden met 163 nieuwe huisartsen.
Voor de periode 2010-2015 zal de uitstroom op 130 huisartsen uitkomen, als de leeftijds- en geslachtspecifieke uitstroomkansen van de periode 2000-2005 ook in de komende periode gaan optreden. Daarbij geldt overigens dat er dankzij de hogere leeftijd en het hogere aandeel vrouwen bij de huisartsen in 2010 in vergelijking met die van 2000, er wederom voor de gehele groep een duidelijk

hoger uitstroompercentage is te verwachten, namelijk 22% in plaats van 19% in de periode 2005-2010 en 15% in de periode 2000-2005 (zie tabel 11).

Deze factsheet is gebaseerd op cijfers van de NIVEL-registratie van huisartsen en het Centraal Bureau voor de Statistiek.
Voor meer informatie: Dr. L.F.J. van der Velden, tel. 030 – 27 29 767, e-mail: l.vandervelden@nivel.nl
Zie ook: www.nivel.nl/beroepenindezorg

Figuur 1: Ontwikkeling aantal inwoners per FTE huisarts in Overijssel en Nederland in de periode 2000-2015

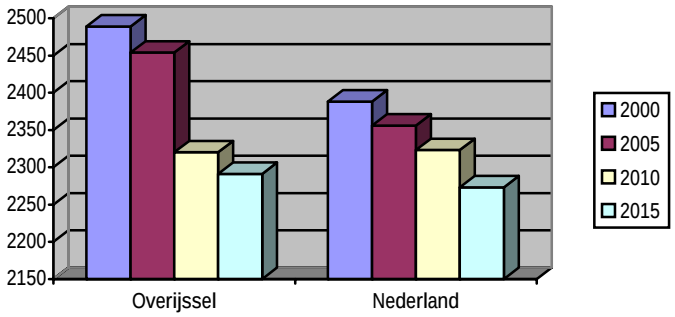

Tabel 1: aantal inwoners per FTE huisarts	Nederland	*Groei tov. 5 jaar eerder*	Overijssel	*Groei tov. 5 jaar eerder*	*Overijssel tov. Nederland*	*Overijssel tov. COTG-norm*
Aantal inwoners per FTE huisarts in 2000	2.388		2.489		*104,2%*	*105,9%*
Aantal inwoners per FTE huisarts in 2005	2.356	*-1,3%*	2.454	*-1,4%*	*104,1%*	*104,4%*
Aantal inwoners per FTE huisarts in 2010*	2.323	*-1,4%*	2.320	*-5,4%*	*99,9%*	*98,7%*
Aantal inwoners per FTE huisarts in 2015*	2.273	*-2,1%*	2.291	*-1,3%*	*100,8%*	*97,5%*

Tabel 2: aantal inwoners	Nederland	*Groei tov. 5 jaar eerder*	Overijssel	*Groei tov. 5 jaar eerder*	*Overijssel tov. Nederland*
Aantal inwoners in 2000	15.863.950		1.077.625		*6,8%*
Aantal inwoners in 2005	16.305.526	*2,8%*	1.109.432	*3,0%*	*6,8%*
Aantal inwoners in 2010	16.667.131	*2,2%*	1.122.193	*1,2%*	*6,7%*
Aantal inwoners in 2015	16.955.702	*1,7%*	1.135.415	*1,2%*	*6,7%*

Tabel 3: aantal huisartsen	Nederland	*Groei tov. 5 jaar eerder*	Overijssel	*Groei tov. 5 jaar eerder*	*Overijssel tov. Nederland*
Aantal huisartsen in 2000	7.706		490		*6,4%*
Aantal huisartsen in 2005	8.408	*9,1%*	537	*9,6%*	*6,4%*
Aantal huisartsen in 2010*	8.988	*6,9%*	597	*11,2%*	*6,6%*
Aantal huisartsen in 2015*	9.560	*6,4%*	629	*5,4%*	*6,6%*

Tabel 4: aantal inwoners per huisarts	Nederland	*Groei tov. 5 jaar eerder*	Overijssel	*Groei tov. 5 jaar eerder*	*Overijssel tov. Nederland*
Aantal inwoners per huisarts in 2000	2.059		2.199		*106,8%*
Aantal inwoners per huisarts in 2005	1.939	*-5,8%*	2.066	*-6,1%*	*106,5%*
Aantal inwoners per huisarts in 2010*	1.854	*-4,4%*	1.880	*-9,0%*	*101,4%*
Aantal inwoners per huisarts in 2015*	1.774	*-4,4%*	1.805	*-4,0%*	*101,8%*

Tabel 5: aantal FTE per huisarts	Nederland	*Groei tov. 5 jaar eerder*	Overijssel	*Groei tov. 5 jaar eerder*	*Overijssel tov. Nederland*
Aantal FTE per huisarts in 2000	0,86		0,88		*102,5%*
Aantal FTE per huisarts in 2005	0,82	*-4,5%*	0,84	*-4,7%*	*102,3%*
Aantal FTE per huisarts in 2010*	0,80	*-3,0%*	0,81	*-3,8%*	*101,5%*
Aantal FTE per huisarts in 2015*	0,78	*-2,3%*	0,79	*-2,7%*	*101,0%*

Tabel 6: aantal FTE van huisartsen	Nederland	*Groei tov. 5 jaar eerder*	Overijssel	*Groei tov. 5 jaar eerder*	*Overijssel tov. Nederland*
Aantal FTE van huisartsen in 2000	6.642		433,0		*6,5%*
Aantal FTE van huisartsen in 2005	6.920	*4,2%*	452,1	*4,4%*	*6,5%*
Aantal FTE van huisartsen in 2010*	7.176	*3,7%*	483,6	*7,0%*	*6,7%*
Aantal FTE van huisartsen in 2015*	7.460	*4,0%*	495,7	*2,5%*	*6,6%*

Tabel 7: aandeel vrouwelijke huisartsen	Nederland	Overijssel
Aandeel vrouwelijke huisartsen in 2000	25%	19%
Aandeel vrouwelijke huisartsen in 2005	33%	27%
Aandeel vrouwelijke huisartsen in 2010*	44%	37%
Aandeel vrouwelijke huisartsen in 2015*	51%	45%

Tabel 8: aandeel HIDHA's	Nederland	Overijssel
Aandeel HIDHA's in 2000	6%	4%
Aandeel HIDHA's in 2005	11%	8%
Aandeel HIDHA's in 2010*	12%	11%
Aandeel HIDHA's in 2015*	14%	12%

Nb: HIDHA = huisarts in dienst van een huisarts

*: Voor de situatie in 2010 en 2015, is in deze tabel voor Overijssel uitgegaan van een instroom van 163 per 5 jaar

Tabel 9: uitstroom van Overijsselse huisartsen in de periode 2000-2005

Leeftijd	Werkzame huisartsen in 2000			Waarvan niet werkzaam in 2005			Percentage uitstroom 2000-2005		
in 2000	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen	totaal
25-29 jaar	0	0	0	0	0	0	x	x	x
30-34 jaar	7	10	17	0	0	0	0%	0%	0%
35-39 jaar	52	29	81	5	4	9	10%	14%	11%
40-44 jaar	98	25	123	6	1	7	6%	4%	6%
45-49 jaar	98	20	118	5	2	7	5%	10%	6%
50-54 jaar	75	4	79	9	2	11	12%	50%	14%
55-59 jaar	56	3	59	27	2	29	48%	67%	49%
>=60 jaar	13	0	13	12	0	12	92%	x	92%
onbekend	0	0	0	0	0	0	x	x	x
Totaal	399	91	490	64	11	75	16%	12%	15%

Tabel 10: uitstroom van Overijsselse huisartsen in de periode 2005-2010

Leeftijd	Werkzame huisartsen in 2005			Waarvan niet werkzaam in 2010			Percentage uitstroom 2005-2010		
in 2005	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen	totaal
25-29 jaar	1	1	2	0	0	0	0%	0%	0%
30-34 jaar	13	30	43	0	0	0	0%	0%	0%
35-39 jaar	22	34	56	2	5	7	10%	14%	12%
40-44 jaar	59	32	91	4	1	5	6%	4%	5%
45-49 jaar	103	26	129	5	3	8	5%	10%	6%
50-54 jaar	97	18	115	12	9	21	12%	50%	18%
55-59 jaar	68	2	70	33	1	34	48%	67%	49%
>=60 jaar	29	1	30	27	1	28	92%	100%	93%
onbekend	1	0	1	1	0	1	100%	x	100%
Totaal	393	144	537	83	20	103	21%	14%	19%

Tabel 11: uitstroom van Overijsselse huisartsen in de periode 2010-2015

Leeftijd	Werkzame huisartsen in 2010			Waarvan niet werkzaam in 2015			Percentage uitstroom 2010-2015		
in 2010	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen	totaal	mannen	vrouwen	totaal
25-29 jaar	1	2	3	0	0	0	0%	0%	0%
30-34 jaar	16	46	62	0	0	0	0%	0%	0%
35-39 jaar	30	66	96	3	9	12	10%	14%	12%
40-44 jaar	34	40	73	2	2	4	6%	4%	5%
45-49 jaar	68	34	102	3	3	7	5%	10%	7%
50-54 jaar	102	23	126	12	12	24	12%	50%	19%
55-59 jaar	88	9	97	42	6	48	48%	67%	50%
>=60 jaar	35	1	36	33	1	33	92%	100%	92%
onbekend	2	0	2	2	0	2	100%	x	100%
Totaal	377	220	597	98	32	130	26%	15%	22%